

A PEN Club elnöke:

Konrád György

Konrád György magyar író választotta meg a Nemzetközi PEN Club elnökének a szervezet Madeira szigetén ülésező elnöksége. A húszas években alakult, UNESCO-támogatással is működő, írókat és költőket tömörítő szervezet-

nek több mint száz országban van tagozata, s olyan elnökök álltak az élén, mint Artur Miller vagy Mario Vargas Llosa. Konrád György a nemrég elhunyt francia költő, René Tavernier-t követi e tisztségében.

„Hadd látom, mennyit ér...”

A walesi herceg Pesten

A walesi hercegi pár, Károly trónörökös és Diana hercegnő magyarországi látogatásának második napi programja délután, 10.30 órakor a Budapesti (a közel, múltig Marx Károly nevét viselő) Közgazdaságtudományi Egyetemen kezdődött, ahol Charles herceg nagy érdeklődéssel fogadott beszédet tartott az aulában összegyűlt több száz érdeklődő, meghívott vendég, egyetemi hallgató előtt.

A magas rangú brit vendéget Csáki Csaba rektor köszöntötte, az egyetem életének fontos eseményeként értékelve a hercegi pár látogatását. Röviden elemezve a magyarországi változásokat, rámutatott, hogy Magyarország megindult a nemzeti függetlenség és a demokrácia útján, amelynek végállomása minden remény szerint Európa lesz. Ennek kapcsán a rektor emlékeztetett arra, hogy a béke magyarországi forradalmából a közgazdaságtudományok művelői is kivették részüket, s az egyetem szellemiségének is hatása volt a változásokra. A walesi hercegi pár látogatása ezért egyben a magyar felsőoktatás teljesítményének elismerését is jelenti. Szólt arról is, hogy az irányítása alatt álló Közgazdaságtudományi Egyetem már hosszabb ideje gyümölcsöző kapcsolatok ápolására tö-

rekszik a szigetországbeli oktatási társintézményekkel.

Károly herceg délután meglátogatta a Nemzetközi Menedzserképzőpontot a XXII. kerületben, s találkozott azokkal a brit és magyar vállalatvezetőkkel, akik vállalkozási szemináriumra gyűltek össze a központban.

Útja innen a Ganz-Hunslet magyar-angol vegyes vállalatához vezetett. Látogatásának apropóját többek között az adta, hogy az általa szponzorált Business in the Community elnevezésű humanitárius társaságnak tagja a Ganz-Hunslet is. Henry Codd vezérigazgató üdvözlő beszéde után a herceg megtekintette az összeszerelő-csarnokot, amely légpárnás emelőivel Európa egyik legmodernebb üzeme.

A gazdasági jellegű programok után Károly herceg — aki maga is szenvedélyes városvédő — a főváros felújítási munkálatairól tájékozódott. A Fővárosi Tanács munkatársainak szakavatott kalauzolásával megtekintette a Gresham palotát, és megismerkedett a műemléképület felújítási terveivel, munkálataival. Ugyane program folytatásaként a trónörökös Villányi úti lakásán kereste fel Makovecz Imre építész, akinek munkásságát Károly herceg már délelőtt megtartott előadásában is meleg szavakkal méltatta.

Románia

Piros lámpa a zöld csillagnak

Éles hangú közleményben utasította vissza hétfőn a Rompres román hírügynökség azokat a magyar sajtójelentéseket, miszerint Romániában állítólag arra készülnek, hogy kötelezővé tegyék a magyar nemzetiségű lakosok számára a zöld csillag viselését.

A Rompres — mint írja — konzultált az illetékes bukaresti kormányzati szervekkel, és ennek nyomán egyebek közt a következőket szögezte le:

Az 1989 decemberi romániai forradalomnak az volt a célja, hogy biztosítsa az alapvető szabadságjogokat az ország összes állampolgárának. A forradalom által megalkotott jogi normák kizárják annak lehetőségét, hogy — faji, vallási vagy nemzetiségi alapon — bármely állampolgár jogait csorbát szenvedjenek, illetve, hogy bizonyos állampolgárok előjogokat szerezzenek. E jogi normák ugyancsak lehetetlenné teszik a kizárólagosság és a szeparatizmus támogatását, valamint a faji, vallási, illetve nemzeti gyűlölködést.

A hivatalos román hírügynökség közölte: Bukarest — a román-magyar kapcsolatok megszilárdítása érdeké-

ben — kinyilvánította azt a szándékát, hogy konkrét javaslatcsomagot adjon át a budapesti kormánynak. Magyarországon azonban sajnálatos módon újra Románia elleni dühödt támadások kaptak lábra — írta a Rompres. A román hírügynökség szerint „magyarországi és más országbeli sovíniszta körök” abban érdekeltek, hogy elmeresítsék a román-magyar viszony légkörét.

A hivatalos bukaresti álláspontot tükröző közlemény megfogalmazóinak következői: az állítólagos „zöld csillag-tervekkel” kapcsolatos hírek terjesztésében azok érdekeltek, akik — a románok és a magyarok megosztásával — ismét megpróbálták időszerűvé tenni „a totalitárius rezsimnek azt a revizionista politikáját, amely a szomszédos Magyarország politikai életét jellemezte”.

A Rompres-közlemény vezetőül leszögezte: a romániai magyaroknak, az egész román nemzetnek legfőbb érdeke a társadalom demokratizálási folyamatának fejlődése, valamint a két ország közötti jószomszédi viszony és megértés előmozdítása.

Szegedi szocialisták

Közvetlen elnökválasztást!

Az MSZP szegedi, tegnap esti összevont taggyűlésének résztvevői az itt következő nyilatkozattal fordulnak lapunk olvasóihoz:

„Világossá vált, hogy a parlamenti választások győztes pártjai alkotmánymódosításra készülnek. Ennek keretében vissza akarják vonni a népek azt a jelenlegi alkotmányban rögzített jogot, hogy a Magyar Köztársaság elnökét közvetlen szavazással maga válassza. Meglehet, hogy a kormányra került pártok a népi kezdeményezés intézményének megszüntetésére is javaslatot tesznek.

Tiltakozunk minden olyan törekvés ellen, amely a népközvetlen demokratikus jogait bármely érveléssel vissza akarja vonni, vagy korlátozza. Kérünk minden de-

mokratikus érzelmű parlamenti képviselőt, ne járuljon hozzá ilyen döntéshez! A nép döntönsön a köztársaság elnökéről, állami címeréről és zászlajáról. Maradjon meg a népi kezdeményezés intézménye! A szocialisták támogatnak minden olyan pártközi megegyezést, amely a súlyos válságból kilábalást, az ország kormányozhatóságát szolgálja. A sorskérdésekre nézve ilyen esetben helyesebb az összes parlamenti párt bevonásával parlamenti szerződést kötni.

Nem támogathatunk azonban olyan pártpaktumokat, amelyek az alig megszületett demokrácia korlátozását célozzák. Amennyiben a nép jogait csorbító döntés születik, népszavazás kiírását fogjuk kezdeményezni.”

Újvidék

Tiltakozó kollégáink

Az újvidéki magyar nemzetiségű független újságírók szervezete nyilatkozatban tiltakozott az ellen, hogy a szerb népfőnt egyes orgánumai alaptalanul, érvek nélkül, rosszindulatúan támadják a városban működő „Fórum” könyv- és lap-

kiadót, s az általa gondozott újságokat, főként a Magyar Szót. A nyilatkozat hangoztatja, hogy ezekkel a támadásokkal az egész jugoszláv közvéleményben elismerést szerzett vajdasági magyar sajtót akarják lejáratni.

A megyeházi expressz

Ülést tartott tegnap a megyei tanács végrehajtó bizottsága. A rutinos résztvevők úgy érezték, expresszvonaton ülnek, olyan sebességgel fogytak a tárgyalandó témák.

A JATE, a múzeum és a megyei tanács megállapodott a múzeum épületében működő önálló régészeti tan-szék létrehozásában. Az együttműködési szerződés 1990. január 1-jével visszamenően lépett hatályba.

Öt alföldi megye olyan közös szerkesztésű antológia kiadását tervezi, amely a határainkon kívül élő magyarság sorsával, helyzetével foglalkozna. A végrehajtó bizottság biztosítja a költségek megyénkre eső részét.

Önálló költségvetési szerv lesz a megyei Autóközlekedési Tanintézet. A változás nem csökkenti az önkormányzati vagyont, viszont nagyobb önállóságot ad az ATI-nak, s egyben jobb alkalmazkodásra szorítja a piaci versenyben.

Sokféle célra kérték pénzt a megye helyi tanácsai. „Pótelőirányzat” címén azonban csak 118 millió forintot lehetett szétosztani, így fontos felújítások, bővítések maradnak későbbre. Akiknek jut (a teljesség igénye nélkül): a Gyermekek és Ifjúságvédő Intézet (3 millió forint), Csongrád Megyei Levéltár (2 millió 200 ezer forint), óföldéaki gótikus templom (1 millió 500 ezer

forint), de az Aerocaritas és az Egészségért Alapítvány is részesült a segítségből.

Az APEH 1989-ben ellenőrző vizsgálatot végzett, elemzése nemrég készült el. A gazdálkodó egységek tevékenységét a pénzügyi pozíciók, a gazdálkodói magatartás, a kedvezmények rendszere és az áfa-konstrukció működése szempontjából elemezték. Sok hibát találtak az anyagszámlálási rendszerben, és a lakossági adózás ellenőrzési módjai sem alakultak még ki. A bürokráciáért az áfa fizetési módja felelős — a megoldást talán az éves elszámolás jelentené.

A lakosság hús- és tejfel-látásáról szóló tájékoztatóhoz annyi megjegyzést fűztek, hogy hatáskör és eszközrendszer híján a megyei szervezet nem sokat tehet a feszültségek csökkentése érdekében.

Ismét szóba került a középiskolai oktatásban csúszó demográfiai hullám. A város által igényelt Csongrád Megyei Továbbképzési Intézetéről Lehmann István megyei tanácselnök elmondta, hogy komoly tárgyalások folynak egy regionális továbbképző központ ottani megnyitásáról, sőt az állami igazgatási főiskola ágazatainak idehelyezéséről is szó van. Azt javasolta, hogy az épület sorsáról az új önkormányzat döntson — a megyei szervezet megváltozott szerepének ismeretében.

Ny. P.

Kik őrzik a baloldali értékeket?

Amint elkezdtek egyesek elterjeszteni, hogy „el-tűnt a baloldal”, vagy hogy „megsemmisítő vereséget szenvedett a baloldal Kelet-Európában”, rögtön, kampanyszerűen elkezdődtek a baloldalisággal foglalkozó tudományos és politikai műhelyviták. Elegetd, ha csak az Új Márciusi Front által rendezett, „Mi a baloldaliság?” című vitára, vagy a választásokat követő, szombati 168 óra műsorában nyilatkozó Lengyel László politológus gondolataira, vagy aznap este a Napzárta műsorára a Tv2-ben utalunk. Talán ez utóbbi vitából derült ki a leginkább, hogy mi az oka annak, hogy az ilyen viták gyakran vakvágyra futnak.

Bizonyára többen emlékeznek arra a kampányműsorra a Tv1-ben, amikor a szocdem párt elnökszo-nya egy óvatlan pillanatban olyan kijelentést tett, ami miatt sokan azzal vádolták Petrasovits Annát, hogy egyenlőséget tesz a kommunizmus és a fasizmus kö-zé. (Nemelyek ezzel is magyarázzák a szocdemek választási eredményeit.) Nos, a közelmúltban a televízióban felkésztünk tünő politológus szakértők kivétel nélkül elfogadták a beszélgetésben részt vevő filozófus-fusnő javaslatát: a baloldali és jobboldali áramlatok vizsgálatát azzal célszerű kezdeni, hogy leválasztjuk róluk a kommunista-bolsevik és a fasista politikai rendszereket, mint két szélsőséges pólust, amelyekben már értelmezhetetlenné válnak a bal- és jobboldali értérend elemei. Valami olyasmiről lehet szó a véleményem szerint, mint a fizikai törvényszerűségek terén, aholis a hétköznapi, emberközeli méretek világában jól bevált törvények nem akarnak teljesülni a nagyon kis és nagyon nagy tömegű anyagok világában.

A kétféle totális rendszer eszközeiben és hatásaiban sok hasonlóságot mutat (lásd egypártrendszer titkos-szolgálat, párthadsergekkel, „a nép nevében” elkövetett tömeges kínzásokkal és kivégzésekkel, munkatáborokkal), csupán az ideológiai alapul szolgáló gondolat különbözik. Amíg a kommunizmus egy társadalmi osztály egyeduralmát hirdette, addig a fasizmus nemzeti és genetikai alapokon követelte az egyeduralom jogát. Tehát, mindezek miatt, ahogyan a Napzárta-ban is javasolták, a jövőben a bal- és jobboldal értékeinek elemzésekor ezeket a szélsőséges rendszereket vegyük is ki a látóterünkéből! Ha ezt kiindulópontként elfogadjuk, akkor rögtön megnyílik a lehetőség olyan politikai vizsgálatokhoz, amelyek immáron valóban európai érték-

rendben gondolkodva tekintik át a kelet-európai és magyarországi politikai folyamatok tanulságait!

Egy kis kitérő igen tanulságos lehet Kelet-Európában ahhoz, hogy világosabban lássuk a hazánkban most végbemenő folyamatokat. Lengyelországban a Lengyel Egyesült Munkáspárt uralkodó helyzetét éppen az a Szolidaritás szakszervezet rendítette meg, amelyik jórészt a munkások és munkavállalók érdekeit védve vált hitelessé. A munkavállalók iránti szolidaritás az előbbi esetében jelszavakban, az utóbbiában tettekben valósult meg. Ebben az értelemben a Szolidaritás szakszervezet jobban képviseli a baloldali értéket, mint az egykori lengyel kommunista mozgalom. (Attól függetlenül, hogy Lech Walesa jobb kapcsolatban van az egyházi személyiségekkel, mint a legtöbb kommunista politikus.)

A keletnémet választásokon elért kereszténydemokrata győzelem más tanulságokkal szolgál. Amint azt már sokan hangoztatták, nem a pártprogramok vetélkedtek, hanem a nyugatnémetekkel való egyesülésről alkotott pártvélemények döntötték el a választás ki-menetét. Ehhez hasonlóan, a balti országok választási eredményeiben is leginkább az tükröződik, hogy a nép miképpen ítéli meg az egyes pártok függetlenségi törekvéseit. Ugyanígy a majdani csehszlovákiai és romániai választások sem mérhetőek még európai politológiai mércével.

Véleményem szerint Magyarországon a harmadik parlamenti választás nevezhető majd szabad választásnak. A mostanival a magyar nép békésen, de határozottan szakítani akart az elmúlt évtizedek gyakorlatával. A következő választás — sajnos, várhatóan — az MDF által vezetett kormánypolitika és az erős ellenzékbe tömörülő SZDSZ és Fidesz politizálása ellen fog szavazni, és majd csak a harmadik parlamenti választás előtt fogják a polgárok megvizsgálni, hogy mit is tartalmaz egyes pártok programja.

Tehát a magyar választásnál sem tartom helyesnek azt a sommásan megfogalmazott véleményt, miszerint az emberek többsége a jobboldalra, illetve a bal-oldal ellen szavazott. Nézzük csak meg a különböző magyarországi pártok egyes politikai állásfoglalásait, s hamarosan kiderül, hogy egyre többen idéznek baloldali értékekből. Például, az MSZP neve is már jelzi, hogy

szocialista. Egy nemrég Napzárta-műsorban nyilatkoztak a nyugat-európai szociáldemokrata és szocialista pártok hazánkban járó képviselői — akik mellelleg éppen az SZDP meghívására érkeztek, hogy részt vegyenek a Corvin moziban rendezett nagyszabású fórumon. Nos, a Francia Szocialista Párt képviselője — a riporter egy kérdésére válaszolva — beismerte a nyugati baloldali mozgalom súlyos felelősségét azzal kapcsolatban, hogy „engedték lejáratni” a szocializmus és szocialista szavak használatát a kelet-európai pártállamok szóhasználatára. Valószínűleg több évnek is el kell telnie Magyarországon ahhoz, hogy itt is azt értsük ezeken a szavakon, mint a világ más tájain élők.

Aztán a hazai pártok között ott van az SZDSZ és a Fidesz is, amelyek szociálliberalis elveket hangoztatnak. És végül, talán sokan meglepődtek velem együtt, amikor a népmozgalmi gerincet hangoztató MDF egy nyilatkozatából is az derült ki, hogy valójában ők is a szociális piacgazdaság hívei.

Végül tehát, azt mondhatom: bizakodjunk, a baloldal nem vész el, csak átalakul, vagyis feloldódik, összekeveredik a most feltörő sokféle áramlattal, hogy aztán egy idő múlva letisztulva önálló arculatot nyerhessen. Egy francia közvélemény-kutatás szerint a magyar emberek többsége baloldali érzelmű, tehát egy idő múlva óhatatlanul kifejezi majd szavazataival, hogy a baloldali értékek: a szabadság, az igazságosság, a szolidaritás, az esélyegyenlőség és a tolerancia kívánatosak a számára. Szerencsére mindezt remélhetőleg annak tudatában teszi majd, hogy szabadon dönthet, vagyis megszűnik a félelem, mely így volt megfogalmazható még az utóbbi kampány alatt is: A baloldaltól tarts, ne bízz abban, aki azt ajánlja: balra tarts!

Ennek a gatlásnak tudható be az a — szinte humoros — egyezkedés, mely során a Magyar Szocialista Párt nem akarta elfogadni a legbaloldaliabb ülőhelyeket a parlamenti széksorok közül.

Remélem, a dolgozók, munkavállalók milliúi felismerik lassacskán, hogy „A” baloldaltól nem kell tartani Magyarországon; a baloldalra építeni lehet, és építeni kell — legyen szó akár a munkanélküliségről, akár szociálpolitikáról. Jegyzetemet egy történelmi baloldali párt, az SZDP köszönetével zárom, mely remélem, tartalmaz is áthatja a jövőben a baloldali politizálást: BARÁTSÁG!

Szerencsés György,
az SZDP országos választmányának
és szegedi vezetőségének tagja